

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 607/2020-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Malacká cesta 2B, Pezinok, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 5/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 5/2012 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 5/2012 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prietáhov.

3. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 364,62 € (slovom tristošesťdesiatštyri eur a šesťdesiatdva centov) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. Emílie Korčekovej, Malacká cesta 2B, Pezinok, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 607/2020-19 z 25. novembra 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ 1“), a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ 2“, spolu ďalej aj „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Malacká cesta 2B, Pezinok, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 5/2012 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia majú postavenie žalobcov v konaní vedenom na okresnom súde od 16. januára 2012 pod sp. zn. 10 C 5/2012. Sťažovateľ 1 podaním doručeným okresnému súdu 2. novembra 2015 vzal žalobu v celom rozsahu späť bez udania dôvodu a žiadal konanie zastaviť. Na pojednávaní konanom 2. decembra 2015 sťažovateľ 2 uviedol, že nemá záujem na základe späťvzatia žaloby sťažovateľom 1 pokračovať v konaní. Uznesením z 2. decembra 2015 okresný súd zastavil konanie, ktorým sa sťažovatelia domáhali určenia neplatnosti právneho úkonu, rozhodol o vrátení im súdneho poplatku v sume 92,80 eur a uložil im povinnosť spoločne

a nerozdielne zaplatiť žalovanému [REDAKOVANÉ] náhradu trov konania v sume 707,10 eur. Toto uznesenie napadli sťažovatelia odvolaním, namietajúc, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia.

3. Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 8 Co 65/2017-250 z 26. apríla 2017 uznesenie okresného súdu z 2. decembra 2015 zrušil v celosti a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd opätovne rozhodol uznesením z 3. augusta 2017 tak, že žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Podľa okresného súdu uznesenie z 3. augusta 2017 nadobudlo právoplatnosť 8. novembra 2017 napriek tomu, že ani ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti nebolo riadne a účinne do vlastných rúk doručené splnomocnenému zástupcovi sťažovateľov Mgr. Ing. Jánovi Sarkocymu. Napriek flagrantnému porušeniu práv sťažovateľov vydal vyšší súdny úradník 14. apríla 2020 svojvoľne uznesenie, ktorým sťažovateľov zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 791,52 eur, a to spoločne a nerozdielne. Predmetné uznesenie napadli sťažovatelia sťažnosťou doručenou okresnému súdu 24. júna 2020.

4. Sťažovatelia zdôraznili, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti konanie o trovách nie je stále právoplatne rozhodnuté, konanie pri jeho posudzovaní ako celku nie je právoplatne skončené, vinou okresného súdu trvá extrémne dlho od 16. januára 2012, teda viac ako 8 rokov a 6 mesiacov, pričom len konanie o trovách konania trvá viac ako 4 roky a 8 mesiacov, čo je z ústavného hľadiska neprijateľné a neakceptovateľné. Vec je po právnej a skutkovej stránke až triviálne jednoduchá, nezložitá, no pre sťažovateľov má mimoriadny význam. Sťažovatelia k prieskumom v základnom konaní a ani v konaní o trovách neprispeli. Vzhľadom na skutkový stav veci osvedčený obsahom spisu sp. zn. 10 C 5/2012 vedeného na okresnom súde sťažovatelia zastávajú názor, že okresný súd v danej veci od počiatku nekoná riadne, efektívne, sústredene, koncentrovane a s urýchlením. Stav právnej neistoty sťažovateľov pri posudzovaní namietaného konania ako celku trvá.

5. Na základe uvedeného sťažovateľa navrhujú, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom, v ktorom vysloví:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava 3 v konaní vedenom pod č.k. 10C/5/2012 porušené boli.

4. Okresnému súdu Bratislava 3 sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod č.k. 10C/5/2012 konal bez zbytočných prietáhov .

5. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie každému v sume po 8.000,- Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava 3 povinný im zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

6. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania každému v sume po 364,62 Eur, ktorú je Okresný súd Bratislava 3 povinný zaplatiť na účet advokátky JUDr. JUDr. Emília Korčeková do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľov

6. Ústavný súd 1. decembra 2020 vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie k podanej ústavnej sťažnosti. V podaní sp. zn. Spr 548/2020 zo 16. decembra 2020 predseda okresného súdu predložil vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý v relevantnej časti k veci uviedol, že «konanie v tejto veci bolo zastavené uznesením č.k. 10C/5/2012 - 199 zo dňa 2. decembra 2015 z dôvodu späťvzatia žaloby žalobcami 1/ a 2/, pričom im bola uložená povinnosť zaplatiť zástupcovi žalovaného náhradu trov konania v sume 707,10 Eur, čo súd odôvodnil tým, že zavinili zastavenie konania, uvedené uznesenie sa stalo právoplatným dňa 17.5. 2006, okrem časti náhrady trov konania, keďže voči uloženej povinnosti nahradiť trovy konania podali žalobcovia 1/ a 2/ odvolanie, odvolací súd uznesením č.k. 8Co/65/2017 - 250 zo dňa 26. apríla 2017 uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie, uznesením č.k. 10C/5/2012-257 zo dňa 3. augusta 2017 súd priznal žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100%, uznesenie sa stalo právoplatným dňa 8.11. 2017.

V konaní už potom pracovali výlučne vyšší súdni úradníci.

Uznesením č.k. 10C/5/2012-280 zo dňa 14. apríla 2020 súd uložil povinnosť žalobcom 1/ a 2/ zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v sume 791,52 Eur.

Proti tomuto uzneseniu podala zástupkyňa žalobcu 1/ advokátka JUDr. Zuzana Srnáková „Sťažnosť“, pričom zároveň predložila súdu plnomocenstvo na zastupovanie žalobcu 1/ v konaní udelené jej žalobcom 1/ dňa 22.5. 2020, /č.l. 289-291, 292/.

Proti tomuto uzneseniu podal takisto zástupca žalobcu 2/ Mgr. Ing. Sarkocy - [REDACTED] [REDACTED] „Sťažnosť“, v ktorej vystupuje ale aj ako zástupca žalobcu 1/, /č.l. 301-304/.

Dňa 29.7. 2020 bolo súdu doručené podanie zástupcu žalobcu 2/ označené ako „Vyjadrenie žalobcu 2/“, v ktorom uviedol, že „Žalobca 2/ kategoricky nesúhlasí s tvrdením advokátky v bode č. 16 a Č.17 ňou učeného podania /sťažnosti/ z 3.6. 2020, keďže v danej veci žalobcovia 1/ a 2/ konali v zhode“, /č.l. 313/.

V tomto podaní zástupca žalobcu 2/ uviedol, „Žalobcovi 2/, ani jemu doposiaľ súd nedoručil uznesenie zo dňa 3. augusta 2017.“

V prvopise tohto uznesenia je uvedený ako zástupca žalobcov 1/ a 2/ „Mgr. Ing. Ján Sarkocy, [REDACTED] [REDACTED]“, čo je v poriadku, keďže pôvodne zastupoval oboch žalobcov.

Z opisu uznesenia je ale zrejmé, že zástupca žalobcov 1/ a 2/ v ňom omylom uvedený nie je, avšak podľa úpravy v prvopise malo byť uznesenie doručované zástupcovi žalobcov 1/ a 2/ a zástupcovi žalovaného, /č.l. 259/.

Zástupcovi žalobcov 1/ a 2/ uznesenie doručované bolo, zásielka bola súdu poštou vrátená ako „neprevzatá v odbernej lehote“, /č.l. 261/ a doručované bolo aj žalobcovi 1/, ktorý ho osobne prevzal dňa 23.10. 2017, /č.l. 262/.

Dňa 5.8. 2020 doručil žalobca 1/ súdu nim podpísané podanie označené ako „Späťvzatie“, v ktorej uviedol, že „Žalobca 1/ nesúhlasí s tvrdením advokátky JUDr. Zuzana Srnáková v bode č. 16, č. 17 ňou učeného podania /sťažnosti/ z 3.6. 2020, ktoré pred jeho doručením súdu s ním neprejednála, v túto časť podania berie späť, nežiada, aby bol k plneniu dľa bodu č. 17 zaviazaní len žalobca 2/, keďže ako žalobcovia 1/ a 2/ konali v zhode“, pričom toto podanie je podpísané len žalobcom 1/, /č.l. 315/, z formy

a jeho obsahu je však zrejmé, že je písaný na tom istom počítači ako text na č.l. 301-304, z čoho je ale rovnako zrejmé, že ho písal zástupca žalobcu 2/, resp. je jeho „autorom.“

Ale zase nie je zrejmé, či vlastne zastupovanie žalobcu 1/ advokátkou JUDr. Zuzanou Srnákovou naďalej trvá.

Po ukončení mojej práceneschopnosti dňa 22.9. 2020 mi v zmysle Dodatku č. 9 Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava III zo dňa účinnom odo dňa 21.10. 2020 boli všetky nevybavené veci vrátené do súdneho oddelenia.

Na vybavovanie vecí, resp. na ďalší procesný postup v konaní už budem dohliadať osobne, ako prvú bude doriešiť zastupovanie žalobcu 1/.».

Predseda okresného súdu tiež uviedol, že netrvá na ústnom prejednaní vecí.

7. Sťažovatelia zaujali stanovisko k vyjadreniu okresného súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 8. januára 2021, v ktorom uviedli, že zotrvávajú na svojej právnej argumentácii a žiadajú ich ústavnej sťažnosti vyhovieť, pretože namietané konanie trvá už deväť rokov bez ich zavinenia.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

12. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

13. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97 a I. ÚS 10/98). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože

jeho predĺžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejavíť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti.

14. Ústavný súd teda akcentuje, že pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej konštantnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“ (III. ÚS 127/03). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. K základným povinnostiam súdu a sudcu patrí preto aj povinnosť zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník, resp. strana konania obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu do 30. júna 2016 vyplývala z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (najmä z § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1) a s účinnosťou od 1. júla 2016 vyplýva z ustanovení Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), najmä z jeho čl. 17 a § 157 ods. 1. Podľa čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

16. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04). Teda záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno

formulovať vždy s ohľadom na faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prieťahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú prieťahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná.

17. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa [Comingersoll S.A. (Veľká komora), Sürmeli proti Nemecku (Veľká komora), Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, rovnako tak aj I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07]. Naostatok aj ESLP vo svojich rozhodnutiach (rozsudok ESLP vo veci H. proti Francúzsku z 24. 10. 1989, rozsudok ESLP vo veci Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994 a rozsudok ESLP vo veci Scordino proti Taliansku č. 1 z 29. 3. 2006) viackrát vyzdvihol dôležitosť správy súdnictva bez prieťahov, ktoré môžu ohroziť jeho účinnosť a dôveryhodnosť.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

18. Namietané konanie, v ktorom sťažovatelia vystupujú v procesnom postavení žalobcov a ktorého predmetom je určenie neplatnosti uznesenia Valného zhromaždenia [REDACTED], začalo na základe žaloby podanej okresnému súdu 16. januára 2012. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade bolo napadnuté konanie v čase podania ústavnej sťažnosti vo veci samej právoplatne skončené (uznesenie okresného súdu sp. zn. 10 C 5/2012 zo 4. decembra 2015 o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby nadobudlo právoplatnosť 17. mája 2016, pozn.), a teda konanie prebiehalo už len vo fáze týkajúcej sa rozhodovania o výške trov konania, keďže o nároku na náhradu trov konania vo výške 100 % v prospech žalovaného rozhodol okresný súd uznesením

sp. zn. 10 C 5/2012 z 3. augusta 2017 právoplatným 8. novembra 2017. Všeobecný súd rozhoduje o trovách konania podľa vopred ustanovených zásad a podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané stranami sporu a ich právnymi zástupcami, preto ústavný súd postup pri rozhodovaní o trovách konania nepovažuje za právne zložitý a taký, ktorý by vykazoval osobitnú náročnosť. Rozhodovanie o trovách konania je rutinnou záležitosťou každodennej praxe súdov, preto výrazné predĺženie postupu súdu v napadnutom konaní nie je dôvodné. Pokiaľ teda ide o prvé kritérium, t. j. právnu a skutkovú zložitost' napadnutého konania, je potrebné dospieť ku konštatovaniu, že rozhodovanie o výške trov konania nemožno považovať za právne ani skutkovo zložitú.

19. V konaní o ústavnej sťažnosti týkajúcej sa porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na priet'ahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v danom prípade nevidel v správaní sťažovateľov žiadnu podstatnú okolnosť, na základe ktorej by im mohol byť pričítaný podiel na zbytočných priet'ahoch v namietanom konaní ku dňu podania ústavnej sťažnosti. Nezrovnalosti v právnom zastúpení sťažovateľov spôsobili síce duplicitné podanie sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu zo 14. apríla 2020, ktorým okresný súd rozhodol o uložení povinnosti žalobcom (sťažovateľom) zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v sume 791,52 eur (doručenej okresnému súdu 3. júna 2020 sťažovateľom 1 a 24. júna 2020 oboma sťažovateľmi), uvedená okolnosť však nemala vplyv na dĺžku namietaného konania.

20. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní ako tretie kritérium pre posúdenie vzniku zbytočných priet'ahov. Vzhľadom na to, že o merite veci, ako aj o nároku na náhradu trov konania bolo už právoplatne rozhodnuté pred podaním ústavnej sťažnosti, ústavný súd sa zameral najmä na posúdenie fázy namietaného konania, v ktorej mal okresný súd rozhodnúť len o výške trov konania, teda hodnotil postup okresného súdu po 8. novembri 2017.

21. Z obsahu predloženého spisu okresného súdu vyplýva, že v uvedenom období okresný súd trikrát vyzval žalovaného na vyčíslenie trov konania (20. novembra 2017,

13. júla 2018, 21. januára 2019), teda v absolútne neprímeraných časových odstupoch a o výške trov konania napokon rozhodol až uznesením zo 14. apríla 2020, teda celková doba tejto fázy konania trvala 29 mesiacov, pričom uznesenie o výške trov nenadobudlo dosiaľ právoplatnosť. Ústavný súd zastáva názor, že aj napriek tomu, že rozhodovanie o trovách konania sa od účinnosti Civilného sporového poriadku, t. j. od 1. júla 2016, člení na dve samostatné fázy (rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania podľa § 262 ods. 1 CSP a v bezprostrednej nadväznosti rozhodovanie o výške trov konania), nemožno uvedenú dobu, ktorú okresný súd potreboval na to, aby rozhodoval o výške trov konania, považovať za primeranú. Ústavný súd akcentuje, že aj keď Civilný sporový poriadok neustanovuje žiadnu lehotu, v ktorej je súd povinný rozhodnúť o výške trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnom rozhodnutí o nároku na náhradu trov konania, aj v tejto fáze konania je však súd povinný rešpektovať základný princíp hospodárnosti konania vyjadrený v čl. 17 CSP.

22. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na rozsudok ESLP v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11), ktorým ESLP rozhodol okrem iného aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania). V bode 50 uvedeného rozsudku ESLP konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote.

23. Vychádzajúc z týchto skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v namietanom konaní, zohľadňujúc aj celkovú dĺžku namietaného konania trvajúcu viac ako osem rokov, došlo k vzniku zbytočných prietahov, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

25. Ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) bolo postupom okresného súdu porušené (bod 1 výroku nálezu), a preto prikázal, aby okresný súd vo veci konal bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy (bod 2 výroku nálezu).

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27. Sťažovatelia sa v ústavnej sťažnosti domáhajú priznania finančného zadosťučinenia v sume 8 000 eur pre každého z nich, čo zdôvodňujú celkovou dĺžkou namietaného konania presahujúcou osem rokov a šesť mesiacov ku dňu podania ústavnej sťažnosti.

28. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Právo na poskytnutie primeraného finančného zadosťučinenia však nie je absolútne. Finančné zadosťučinenie má povahu sekundárnej kompenzácie, preto nárok na jeho priznanie nevzniká pri každom porušení základného práva alebo slobody. Už samotné deklarovanie porušenia základného práva alebo slobody ústavným súdom totiž predstavuje významnú súčasť zadosťučinenia pre sťažovateľa.

29. Ústavný súd v danom prípade pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľov na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia zohľadnil skutočnosť, že napadnuté konanie sa v čase podania ústavnej sťažnosti nachádzalo už len vo fáze rozhodovania okresného súdu o výške trov konania, o ktorých už okresný súd zatiaľ neprávoplatne rozhodol tak, že zaviazal sťažovateľov k zaplateniu trov konania vo výške 791,52 eur žalovanému. Z tohto dôvodu ústavný súd považoval už len samotné konštatovanie porušenia základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru za dostatočné, a preto návrhu sťažovateľov na priznanie finančného zadost'učinenia nevyhovel (bod 4 výroku).

VI.

Trovy konania

30. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

31. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľov vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

32. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Vzhľadom na skutočnosť, že vyjadrenie sťažovateľov z 8. januára 2021 neobsahovalo žiadnu novú argumentáciu, ktorou by sťažovatelia podporili záver o ústavnej neudržateľnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd náhradu trov konania za tento úkon sťažovateľom nepriznal.

33. Za dva úkony vykonané v roku 2020 patrí právnenému zástupcovi odmena v sume dvakrát po 177 € a režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 €. Podľa § 13 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní

dvoch alebo viacerých osôb. Pri právnom zastupovaní dvoch sťažovateľov hodnota jedného právneho úkonu za oboch sťažovateľov je vo výške 177 € ($177/2 \times 2$). Tarifná odmena za dva priznané úkony uskutočnené v roku 2020 tak predstavuje sumu 354 €. Režijný paušál za dva úkony právnej služby bez ohľadu na počet zastupovaných osôb (napr. III. ÚS 305/2017) predstavuje sumu 21,24 € ($2 \times 10,62$ €). Trovy právneho zastúpenia tak predstavujú celkovú sumu 375,24 €. Sťažovatelia žiadali priznať náhradu trov konania vo výške 364,62 €, ktorá neprevyšuje uvedenú sumu, a preto im bola priznaná v požadovanej výške (bod 3 výroku nálezu).

34. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov v lehote uvedenej v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu (§ 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

35. V zmysle § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tento nález nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov tohto konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2021

Libor Duľa
predseda senátu